

ministerske naredbe. To višje oblastvo je potem dolžno odrediti, kar je potrebno, da se veljavne upravne naredbe tudi djanski spolnujejo in izvršujejo. Procesualna pritožba v zmislu § 481. bila bi le tedaj dopustna, ko bi bilo vprašanje, v katerem jeziku da je treba rešiti vloge in izdati razsodila, v kazenskopravdnem redu samem urejeno; za ta slučaj bila bi pa tudi posebna upravna naredba nepotrebna, celo pogojno nedopustna, ker je moči zakone prenarediti le potom novega zakona, ne pa potom ministerske naredbe.

Razsodilo vzklicnega sodišča, katero je pritožbo zavrglo in okrajnemu sodišču zgolj administrativnim potom zavkazalo, da mora obstoječe jezikovne naredbe strogo izvrševati, je bilo, kakor je to iz navedenih razlogov razvidno, povsem pravilno in korektno; s tem razsodilom se tudi varuje in brani pravica, ki jo ima minister pravosodja, da rabo jezikov urejuje potom administrativne naredbe.

G.

Pravosodje.

a) *Negotiorum gestor* mora dokazati, da je bil namenjen oskrbovati opravila za drugega v njegov prid.

Franja P. zahtevala je od maloletnega Leopolda K. plačilo zneska 120 gld. kot odškodnino za hrano in stanovanje, katero mu je dajala skozi tri leta. Pravi, da je plačana le za eno leto in da se je potem s tožencem, ki je čevljarski pomagač ter si kot tak precej zasluži, pogodila tako, da jej plačuje po 7 gld. na mesec ter da je pri obračunu toženec priznal obstanek terjatve 120 gld. in obljubil, jo poplačati.

Prvi sodnik vgodil je tožbeni zahtevi iz sledečih, na kratko posnetih

razlogov

Maloletnik sicer po § 865. o. d. z. brez privoljenja varuha ali zakonitega svojega zastopnika ne more prevzeti nobene zaveze glede premoženja, zatoraj tožbene zahteve ni moč vpirati na naslov pogodbe, vkljub temu pa je maloletnik v zmislu § 1042. o. d. z. dolžan po-

vrniti tožnici troške za stanovanje in hrano, katero mu je dajala, če ne dokaže, da tožnica ni mislila na povračilo, ko mu je to dajala. Takega dokaza pa toženec niti ponudil ni.

Nadsodišče v Gradci je s sodbo z dne 20. januarja 1887., št. 82., tožbeno zahtevo popolnoma zavrnilo iz sledečih

razlogov

Stranki ne zanikujete, da je tožnica davala maloletnemu tožencu od 24. junija 1883. l. do 6. februarija 1886. l. hrano in stanovanje, da je bila dne 1. januarja 1884. l. terjatev tožnice za vse, kar je tožencu do takrat bila dala, popolnoma poravnana, da je tožnica za pozneji čas dobila 47 gld. 50 kr. in scer pri obračunu, katerega je po svoji povedbi imela z maloletnim tožencem dne 7. februarija 1886. l. svoto 21 gld.

Ker tožnica sama pravi, da toženec ob času tožbe, t. j. dne 18. avgusta 1886., še ni bil polnoleten, on dne 24. junija 1883. še niti 21 let ni bil star in če je to starost dne 1. januarja 1884., katerega dne je po povedbah tožnice obljubil plačevati mesečno svoto 7 gld., sploh že dosegel, presegel jo je le za nekoliko mesecev.

Tožnica ne trdi, da bi se bil toženec nasproti njej delal polnoletnega, ona tudi ne vgovarja trditvi, da je znala za njegovo starost ter da njegovega varha nikdar ni obvestila o tem, da mu daja hrano.

Po tem takem z ozirom na določilo § 244. o. d. z. o pogodbenem razmerji ne more biti govora; maloletni toženec zamogel se je po § 246. o. d. z. zavezati le za to, kar si pridobi s svojo pridnostjo.

Vsled tega vpira tudi tožnica svojo zahtevo izrekoma na naslov odškodovanja za potroške, katere je imela za toženca.

Presojevati je toraj, da-li se mora smatrati oskrbovanje maloletnega toženca, ki se je vršilo brez vednosti varuhove, takim v prid maloletnega napravljenim potroškom, katerega je dolžan povrniti (§§ 1037. in 1042. o. d. z.).

Toženec, ki nima starišev, moral se je sam preživeti, kot čevljarski pomočnik pa je tudi bil v stanu preskrbeti samega sebe ter si je precejšnji postranski zaslužek s tem pridobival, da je ob nedeljah in praznikih po gostilnicah igral.

Ker tožnica sama zahtevano svoto — 7 gld. na mesec — tako neznatno imenuje, da je na hip uviditi nje absolutna potreba, je tudi

osnovano misliti, da je bilo maloletnemu tožencu, po povedbah toženke pri njej z vsem preskrbljenemu, ki je imel toraj s svojim zaslužkom le za obleko skrbeti, tudi mogoče, plačevati 7 gld. na mesec. Če tega storil ni in ga je tožnica vkljub temu nadalje oskrbovala ter ni terjala plačila, ampak ga oskrbovala tako dolgo, da je narasel dolg do višočine 175 gld., ki je za gmotne razmere mladostnega toženca jako znamenita svota, ter se je na ta dolg tekom dveh let le 36 gld. 50 kr. vrnilo in še le dne 7. februarija 1886. svota 21 gld. plačala, se to ravnanje tožnice ne more smatrati kot potrošek, katerega je toženec v zmislu prej navedenih zakonitih določil povrniti dolžan, ampak vzemati se mora, da je oskrbovala tožnica toženca tako dolgo bodi si iz darežljivosti (liberalitete), bodi si, kakor to trdi toženec, ker je poprej omenjena umetnost njegova v godbi koristila gostilnici tožnice.

Vsled tega se je morala zavriniti tožbena zahteva, ker ni vtrjena niti iz naslova pogodbe niti iz naslova oskrbovanja tujih opravil brez naročila.

Najviše sodišče je s sodbo z dne 24. maja 1887., št. 4881. zavrnilo revizijo toženke, potrdilo sodbo nadsodišča iz njegovih razlogov ter pristavilo, da mora negotiorum gestor kot splošno podstavo, od katere je zavisna njegova pravica, dokazati, da je oskrboval tuja opravila za drugega z namenom, ravnati v njegov prid, takega namena pa toženka glasom spisov ni imela.

b) K interpretaciji § 887. o. d. z.

Vsled tožbe A. P.-a proti J. P.-u kot varuhu ml. M. J.-ovih otrok zaradi pripoznanja in spolnjevanja najemninske pogodbe je c. kr. okrajno sodišče v R.-i po zaslišanji prič spoznalo:

Tožbena zahteva: Toženec J. P. je dolžan kot varuh M. J.-ovih otrok pripoznati, da je dne 21. junija 1886. napominanim mladoletnikom lastno hišo št. 1 na B.-u z gospodarskimi poslopji vred na štiri leta dal tožniku v najem za letno najemščino 266 gld.; tožnik ima tedaj pravico rabiti to hišo s postranskimi poslopji kot najemni predmet, nikakor pa ne toženec dajati jo kot varuh imenovanih otrok sploh komu v rabo bodisi proti odškodnini bodisi brezplačno toliko časa, dokler je najemninska pogodba pravomočna; se zavrne in sicer iz nastopnih

razlogov:

Vsled priznanja obeh strank kakor tudi po povedbi nesumljivih prič A. K.-a in B. Ž.-a je popolnoma dokazano, da se je dne 21. junija 1886. dala tožniku A. P.-u poleg drugih v M. J.-ovo zapuščino spadajočih predmetov dražbenim potom v najem tudi polovica pri hiši št. 1. na B.-u stoječega hranišča pod izrečnim pogojem, kojega je stavil varuh in tožnik tudi sprejel, da ostane druga polovica tega hranišča na prosto razpolaganje M. J.-ovih dedičev.

Po tej pogodbi je tožnik v smislu § 1098. o. d. z. v istini pridobil pravico, da sme najeto polovico tega hranišča rabiti, in po § 1096. o. d. z. je bil toženi varuh kot najemodajalec zavezan, da tožnika kot najemnika ne moti v rabi te polovice; tožencu ni bilo dovoljeno med najemno dobo na katerikoli način s to polovico hranišča razpolagati.

Toženi varuh je sicer pripoznal, da je O. W. ž njegovim dovoljenjem shranil dva soda v navedenem hranišču, in bi se moral smatrati varuh, da je prelomil pogodbo, ako bi bilo dokazano, da je dal spraviti sode v oni polovici hranišča, koje jo vzel v najem tožnik.

Tega pa tožnik niti ni dokazal niti ni ponudil dokazati, in ker tudi ni dokazal, da ga je toženec na katerikoli drug način motil v rabi najemnih predmetov, ni vtemeljil pravnega naslova tožbi, zaradi tega pa se je morala zavrniti tožbena zahteva.

Nadsodišče graško vstreglo je apelaciji tožnikovi ter vgodilo tožbeni zahtevi.

Razlogi:

Najemninska pogodba je konsenzualna pogodba; ako sta se pogodbenika dogovorila o bistvu najema, namreč o stvari in ceni, smatrati je po § 1094. o. d. z. pogodbo popolnoma sklenjeno; zaradi tega je toženčev vgovor ničeven, da se tožniku ni nikdar izročilo v rabo vprašavno hranišče. Ravno tako podel je toženčev vgovor, da napominano hranišče ne spada h gospodarskemu posloppju, kajti slednji sam priznava, da je hranišče v tem gospodarskem posloppji, po naravi mora biti tedaj del tega posloppja.

Razsodba prepirne zadeve je torej odvisna edino le od rešitve vprašanja, ali je bilo gospodarsko posloppje kot tako predmet najemninski pogodbi, ali pa se je določila izjema glede tega hranišča. Ne-

izpodbijano je, da se je sklenila najemninska pogodba potom javne dražbe, o koji se je sestavila sodniška listina, namreč zapisnik A ad I.

Merodajni morejo biti tedaj le v tem zapisniku dognani najemninski pogoji, ki zaznamujejo tudi najemninske predmete, posebno še zaradi tega, ker bi pri določevanju drugačnih pogojev varuhu za-se in brez dovoljenja nadvarstvenega sodišča manjkala legitimacija v smislu § 233. o. d. z.

V napominani listini govori se o gospodarskem poslopij brez vsake omejitve; smatrati se mora tedaj ta predmet za stvar, ki se je dala v najem z vsemi svojimi deli (§ 1094. o. d. z.).

Sodni zapisnik A ad I je nedvomno po kakovosti pismena listina, na kojoj se more popolnoma vporabljeti določilo § 887. o. d. z.

Po tožencu trjeni in pred najemninsko dražbo določeni pogoj, da se bo izročila najemniku na dražbi le polovica tega hranišča v rabo, kaže se tedaj kot pogodben pogoj, ki se ne vjema z listino, in ker se tudi ne trdi, da se je naznanil sodni komisiji kot dejanski pogoj, more biti tem manj pravomočen, ker varuh za-se niti ni bil opravičen staviti ga in ker je baje to storil, predno se je pričela dražba, ki je tedaj poznejšen čin.

Da se pa ta določba varuhova ne vjema z listino A ad I., je nedvojno.

Zaradi tega se je morala zahteva tožnikova vslišati, predrugačiti sodba prvega sodišča in pritrditi tožnikovi apelaciji.

Najviše sodišče je s sodbo z dne 20. aprila 1888. preinačilo sodbo nadsodišča ter tožbeno zahtevo zavrnilo, to iz sledečih

r a z l o g o v :

Po zapisniku dražbe z dne 21. junija 1886. pod A je dobil tožnik kot najvišji ponudnik v najem hišo št. 1 na B.-u z gospodarskimi poslopji in drugo pritlikino kot del zapuščine po M. J.-u.

Stranki ste o tem jedini, da je v gospodarskem poslopij neko hranišče.

Dokazano ni, da se je iz najema izključilo celo hranišče.

Pač pa se je po trditvi tožnikovi, ki je soglasna s povedbami prič A. K.-a in B. Ž.-a, mej njim in toženim varuhom ml. otrok M. J.-a pogodilo, da bodo smeli mladoletni rabiti polovico hranišča.

Taka pogodba ne spada mej ona pravna opravila, v kojih veljavnost je treba po § 233. o. d. z. dovoljenja nadvarstvene oblasti.

Ako v dražbenem zapisniku ni zaznamovana omejitev najemnikove pravice do rabe hraniščne polovice, to nima pravne važnosti.

Tožnika je vezala prejšnja pogodba; njegova ponudba ne zadeva tedaj tudi najemnine za celo hranišče ter ima kot dražbeni najemnik le pravico do rabe njegove polovice.

Ni se trdilo, da je toženec rabil več od polovice hranišča.

Kako se je rabilo, ali način rabe ni primeren pogodbi, ali in katere pravice ima pod tem pogojem tožnik, o tem razsojevati tukaj ni pravo mesto. Zaradi tega pa tudi ni razloga, da bi se ukrepalo glede postopanja.

Potrđiti se je morala tedaj sodba prvega sodnika, ki zavrača tožbo.

c) Kdor trdi, da je daritvijoj, oporočiteljem za živa storjenoj, prikračen v dolžnem svojem delu, ima to dokazati (§ 951 o. d. z.)

Redovito ustno pravdo, katero je nastavila Mara V. roj. B. proti Antonu in Angelu B., zaradi vpredeljenja in plačenja dolžnega dela s pripadki vred, razsodila sta v bistvu okrajno sodišče in nad-sodišče tržaško tako-le:

„1. Daritna pogodba, sklenjena v V. dne 12. februarja 1879, leta pred c. kr. notarjem P. S. pod F., ne sme biti na kvar dolžnemu delu (legitimi), pristoječemu tožnici po smrti njenega očeta Angela Ivanoviča B. dogodivše se dne 13. junija 1884. leta in ob to izmeriti imade se isti dolžni del od vseh premakljivih in nepremakljivih reči, zadržanih v napominanej darovnej pogodbi.

2. Toženca dolžna sta prokazati (razodeti) v štirinajstih dneh vse posamezne premakljive reči, zadržane v omenjeni daritnej pogodbi kakor so nahajale se za njenega sklepanja, rekše, toliko one, zadržane v istej pogodbi, ki so nahajale se pri darovatelji, ali pri njiju (tožencih), kakor tudi one, njima presnete z navedeno pogodbo, ki so, na kolikor toženca vesta, morda nahajale se pri tretjih osobah ter potrđiti resničnost takega prokazanja z razodetno (prokazno) svojo prisego;

3. V svrho pravičnega izmerjenja dolžnega dela, tožnici pristoječega, imajo se sodnim potom in po zakonitih pravilih proceniti v

štirnajstih dneh ne samo vse nepremakljivosti in pravice, na-nje odnoseče se, rekše: hiša, stoječa v V. pod h. št. 753. v ulici „Cale nouva“ z vsemi pristavki in pritiklinami, ž njo pribitimi, prikovanimi in prizidanimi, kakor tudi z vsemi pravicami, bodi si katere koli vrste in narave, ž njo združenimi, stopnicami od zgora na vzdol, z vodnjakom, dvoriščem, konjušnico, voljakom, kladnico in drugim malim dvoriščem, zadržane v daritnej pogodbi pod F., temuč tudi vse reči, ki bodo prokazane v smislu 2. členka navzočne sodbe;

4. Tožnici pristaja dolžni očetovski del (legitima paterna) v odmeri ene četrtnine od zapuščine, popisane v sodnem inventaru pr. 17. junija 1885. leta pod C., sestavljenem po smrti Angela Ivanoviča B. in od imovine, sodržane uže izrečno v daritnej pogodbi pod F. in ki bode tožencema zaprisežno prokazana glasom drugega členka pričujoče sodbe;

5. Toženca sta ob to dolžna, plačati tožnici v štirinajstih dneh za očetovski njen dolžni del ne samo cenost (vrednost) ene četrtnine vsega imenja, zadržanega v sodnem inventaru od 17. junija 1885. leta pod C., temveč tudi cenost ene četrtnine reči, zadržanih v darovnej pogodbi z dne 12. februarija 1879. leta pod F. in reči, ki bodo glasom 2. členka te sodbe zaprisežno prokazane z zaostalimi obrestni vred, počenši od dne smrti Angela Ivanoviča B., namreč od 13. julija 1884. leta naprej tekočimi“.

Zaradi okrajšanja naj se vrste tu samo razlogi druge instance glaseči se tako-le:

Po § 765. o. d. z., odločujočem, da sestoji dolžni del (quota legitima) v polovici tega, kar bi šlo otrokom po zakonitem nasledstvu; — po § 783. o. d. z., razporedujočem, da morajo ne samo zakoniti dediči, temuč tudi volilojemniki pridodati, kolikor je treba do dovršenega dopolnjenja dolžnega dela, pristoječega nujnemu dediču; — po § 784. o. d. z., zaukazujočem, da se ima v svrhu pravičnega izmerjenja dolžnega dela proceniti vse, kar je smel oporočitelj svobodno prenesti na svoje naslednike in zlasti po §. 951. o. d. z., prepovedujočem, darovati na škodo nujnih dedičev več, nego polovico imovine, ustanovljeno je pravno načelo, da pristoji polovica imovine, katero je imel darovatelj za darovanja, nujnemu dediču naslovom dolžnega dela.

Ker sme tedaj oporočitelj razpolagati inter vivos in mortis causa samo o polovici svoje imovine, in ker mu je ostaviti drugo polovico nujnemu svojemu dediču, mora se tudi že za živa darovana imovina,

polovice ne presegajoča, prideti v imenje, od katerega je izmeriti dolžni del, kedar koli je oporočitelj razpotožil s poslednjo svojo voljo tudi o drugem svojem imetku načinom, da je prekoračil z daritvijo in z oporočno mejo polovice.

To biva v navzočnem slučaju: Angel Ivanovič B. izročil je z daritvijo pod F. večji del svoje imovine svojim vnukoma Angelu in Antonu B. in njima ostavil je tudi ostatek svojega imenja. Če prav ni opredeljena cenost darovanih reči in če prav se ni trdilo, da presegajo iste polovico njegovega imenja, se mora izmeriti tožnici pristojeci dolžni del od polovice vse njegove imovine, tedaj tudi od one darovane denašnjima tožencema s pogodbo pod F.

Iz tega shaja, da je prvi sodnik glasom prve točke svoje sodbe prav priznal tožnici to pravico in da so v sledstvu tega opravičene tudi vse druge točke iste razsodbe, služeče v opredeljenje dolžnega dela tožnice.

Ker se imajo po tem takem, da se dolžni del prav izmeri, darovane stvari prideti v zapuščino, in ker so bile le-te ne toliko v daritnej pogodbi pod F., temuč tudi pozneje prikrite od denašnjih tožencev, ki priznata, da sta si prisvojila vse premakljine rajnega svojega deda, izvestno je vsakakor prikrivanje imovine, do katere ima tožnica pravico in ob to sta ona dva v smislu § 220, o. s. r. tudi dolžna, prokazati le-to imovino, da bode podstava izmeritve tožničinega dolžnega dela.

Najviše sodišče spremenilo je sodbi obeh nižjih instanc in s sodbo z dne 5. aprila 1888. št. 1352. odbilo do cela vso gori navedeno tožbeno zahtevo iz naslednjih

razlogov:

Pokojni Angel Ivanovič B. imenoval je v svojej oporoki z dne 16. februarja 1879. leta pod A universalnima dedičema svoje imovine svoja vnuka Angela in Antona, sinova pred njim umrlega sina Ivana, ter je zapustil dolžni del svoje hčeri Mari Angelovni V., denašnje tožnici. Le-ta zahteva sedaj, da se izmeri njej pristojeci dolžni del ne samo od imovine, katero je zapustil njen oče ob svoje smrti in ki je popisana v inventaru pod C, temuč tudi od vseh premakljivih in nepremakljivih stvari, katere je daroval isti Angel Ivanovič B. z darilno pogodbo pod F že spomenotima svojim vnukoma. Da si je

izjavila tožnica v repliki, da ne spodbija daritne pogodbe pod F, ter da jo ostavlja v pravnem njenem bistvu, naperjeno je venderle njeno v tožbi izraženo zahtevanje na vničenje vprašavne darovne pogodbe, kar bi vsakakor nastopilo, ako bi obdarjena v svrhu izmerjenja tožnici pristoječega dolžnega dela morala pridodati v zapuščino rajnkega A. J. B. tudi ono imovino, katero sta presnela od njega z daritno pogodbo pod F., in v sledstvu tega lišena bila bi ista daritna pogodba vsakega pravnega učinka.

V podporo zahtevanja svojega navaja v tožbi, da bi bil z daritno pogodbo pod F prikračen njej pristoječi dolžni del, ker ne bi bil izmerjen od vse imovine pokojnega njenega očeta. Dolžni del pa se ima odmeriti od imovine, pokojnikom ostavljene, rekše od onega, kar je on posedoval ob času svoje smrti (§§ 531. 784. o. d. z.); reči, darovane od A. J. B. z daritno pogodbo pod F tožencema, prešle so bile v njiju last, one niso tedaj pripadale več k njegovej zapuščini in zarad tega se ne smejo v poštrev jemati pri odmerjenji tožničinega dolžnega dela, sicer bi bili popolnoma, ali vsaj deloma razkrepljeni pravni učinki daritne pogodbe pod F.

Res je sicer, da pomanjšuje vsaka daritev darovateljevo imenje in mogoče je, da tudi prikrajšuje dolžni del, pristoječ njegovim nizhodnikom (descendentom), a kljub vsemu temu ni človeku, imejočemu nizhodnike, katerim ide dolžni del, absolutno zakonom zabranjeno, storiti kako daritev. Njim na škodo on samo ne sme storiti take daritve, ki bi presegala polovico njegove imovine in v slučajih, da je prekorajčil on to mero, in ako so njegovi nizhodniki po njegovej smrti v moči dokazati, da je čista njegova zapuščina manjša od polovice imenja, katero je imel on za darovanja, smejo oni od obdarjenca presežek, ki ga je zoper zakon sprejel, nazaj terjati (§ 951. o. d. z.). V navzočem slučaju ni tožnica navedla ne cene imenja, darovanega z darilno pogodbo pod F., ni velikosti imenja, katero je posedoval A. J. B. ob času iste daritve; ona ni dokazala tega, kar je imela dokazati v smislu že napominanega § 951. o. d. z. Da, ona je celo izrečno izjavila, da njena tožba ni tožba v smislu § 951. o. d. z. in da ne bi hotela ni v snu trditi, da presega vprašavna daritev polovico imenja in da se ne nahodi dovolj imovine za pokritje očetovskega njenega dolžnega dela. Ako pa to tako stoji, nima tožnica pravice zahtevati, da se vniči daritev pod F. s tem, da se v njej zadržana imovina pridene k imovini, ostavljenej od A. J. B.

Isto tako javi se tožnice zahteva, da sta toženca vsakakor dolžna prideti v zapuščino imenovanega rajnika pogodboj pod F. njima darovane reči, pogledom na ustanovljenje § 790. o. d. z., kakor zahteva brez vsake pravne podloge,

Tožbe prva zahteva, kakor tudi vse druge zahteve tožbe, ki niso nego izvodki iste prve zahteve, lišene so tedaj vsake pravne podlage in ob to bilo je treba odbiti jih in v zmislu dvorn. dekr. z dne 15. februarja 1833. vslišati tožencev izvanredno revizijo.

B. T.

Zanimivejše razsodbe v obrano zakona (§ 33. k. p. r.)

V.

Z razsodbo z dne 26. aprila 1888. št. 1992. spoznal je kasačjski dvor vsled ničnostne pritožbe v obrano zakona proti razsodbi graškega nadsodišča z dne 29. decembra 1887. št. 14039. in 14040., da se je z omenjeno razsodbo prelomil zakon in sicer § 493. in 494. k. p. i.

Razlogi.

Državno pravdnštvo v Ljubljani zaplenilo je št. 281. v Ljubljani izhajajočega perijodičnega lista „Slov. N.“ z dne 10. decembra 1887. zaradi članka „V obrambo“. Omejevši se le na v § 493. k. p. r. označeno postopanje, predlagalo je državno pravdnštvo prepoved zasačenega članka zaradi hudodelstva velike izdaje v zmislu §§ 58. lit. c in 59. lit. c k. z. in zaradi pregreška ščuvanja k sovraštvu zoper narodnosti v zmislu § 302. k. z. — — — — —*)

Deželno sodišče ljubljansko je z razsodbo z dne 14. decembra 1888. št. 11166. izreklo: zasačeni članek „V obrambo“, pričenjajoč se z „zašumelo je“ in končujoč se z „the rest is silence“ (s tem je zaznamovan članek po vsem svojem obsegu) vstanovi pregrešek zoper javni pokoj in red v zmislu § 302. k. z.

Predlog državnega pravdnštva, da naj se izreče prepoved tudi po § 58. lit. c in 59. lit. c k. z. odklonilo je deželno sodišče iz stvarnih vzrokov. Proti tej razsodbi pritožilo se je državno pravdnštvo, povdarjajoč in dokazujoč objektivne znake hudodelstva velike izdaje v dotičnem članku.

*) Ker nas zanima le pravna stran tega slučaja, izpuščamo nekatere v razlogih navedene dejanske okolščine, katerih ni neobhodno potrebno navajati.

Graško nadsodišče pa je — z ozirom na to, da ima po § 493. k. p. r. sodišče spoznati, ustanovi - li vsebina kake zaplenjene tiskovine kako kaznjivo dejanje; dalje glede na to, da podaja kvalifikacija kaznjivega dejanja le podlago za prepoved daljnega razširjanja, da pa ne more biti predmet daljnje pritožbi državnega pravdnštva, ako se je ta prepoved izrekla; oziraje se na to, da se je v pričujočem slučaju izrekla prepoved glede vsega obsega zasačenega članka — odbilo pritožbo državnega pravdnštva kot nedopustljivo.

Ta razsodba nadsodišča ni zakonita. V ozir jemlje se samo načelni pomen procesualnega vprašanja in v nemar se pušča popolnoma, je-li v stvarnem oziru vtemeljen nazor državnega pravdnštva ali pa oni deželnega sodišča.

Najprej ni umestno, če si nadsodišče v tem slučaju stavi vprašanje tako, da gre tukaj samo za kvalifikacijo vsebine zaplenjene tiskovine. Vprašanje, ima-li državni pravdnik pravico pritoževati se samo zato, ker je sodišče na od njega kot kaznjivo označeno vsebino tiskovine vporabilo drugo kazensko določbo, kakor jo je predlagal on, se tukaj lahko preide. V pričujočem slučaju gre pa za povsem drugačno razmero, namreč za vprašanje, v kakem obsegu je imela zadeti zasačeni članek po § 493. k. p. r. izrečena prepoved. Državno pravdnštvo povdarjalo je v svojem predlogu dva jasno razločena odstavka zasačenega članka; ako se članek primerja s predlogom državnega pravdnštva, vidi se, da vstanovi po njegovem nazoru peti odstavek („Pri vsem svojem“ do „istega Boga“) hudodelstvo velike izdaje; da je pa pregrešek po § 302. k. z. dobiti edino le v četrtem odstavku („Kar se tiče“ do „posledice neosnovane“). Spoznalo se je toraj samo po enem predlogu državnega pravdnštva in sicer onem po § 302. k. z.; predlog po § 58. lit. c pa se je zavrnil tako, da je zasačeni članek v istini bil prepovedan le v toliko, kolikor so se v njem nahajali znaki pregreška po § 302. k. z., ne pa tudi glede drugega obsega.

Za nazor nadsodišča, da državno pravdnštvo nima pravice pritožbe zoper zavrnilni del razsodbe dež. sodišča, daje § 494. k. p. r., kateri glede pritožbe ne stavi nikakih mej, ravno tako malo povoda, kakor § 493. k. p. r., kateri navaja kot enako-vrstne dele razsodbe izrečene po § 493. k. p. r. na eni strani izrek, ali vstanovi vsebina tiskovine kako (in katero) kaznjivo dejanje, na drugi strani pa izrek prepovedi daljnega razširjanja. Mnenje nadsodišča, po katerem je smatrati kazensko-pravno

vsebino zaplenjene tiskovine izključno le kot podlago za prepoved razširjanja, ne pa kot samostojni del sodiščeve razsodbe, se toraj ne strinja z besedami zakona. Pač se sklicuje nadsodišče na to, da je dež sodišče izreklo prepoved zaplenjenega članka v vsem obsegu in za to se zavrača pritožba državnega pravdnštva kot nedopustljiva, ker se ne poganja za nikak praktičen uspeh. Ako se pa natančneje preiskuje po razsodbi nadsodišča vstvarjen pravni položaj, zoper katerega se državno pravdnštvo po tej razsodbi ne more več pritoževati, vidi se takoj, da vodi nazor nadsodišča do posledic, katere ovirajo in kratijo kazensko preganjanje. Ni dvomiti, da se morajo po § 493. k. p. r. izrečene prepovedi utemeljiti kakor druge sodnijske razsodbe (§§ 17.—22., 238., 260., 268., 270., 281., št. 5., 9., 10., 458. k. p. r.); taisto velja naravno o razsodbah, ki stečejo vsled vgovorne razprave.

Treba je toraj tudi za prepovedi po § 493. k. p. r. javnega zaznamovanja dejanja; treba je natančnega označenja kaznjivega dejanja, katero je vtemeljeno po dejanskih okoliščinah, po vsebini zaplenjenega članka, in treba je zaznamovanja vporabljenih kazenskopravnih določil (§ 260. št. 1., 2., 4. k. p. r.). Tudi tukaj veljajo splošna vodila § 270. št. 7. in 281. št. 5., 9., 10. k. p. r. za vtemeljitev sodb, po katerih je sodni izrek le v toliko opravičen, kolikor so navedeni zanj v formalnem in pravnem oziru neovrgljivi vzroki.

Dolžnost je toraj sodišču pri izreku prepovedi po § 493. k. p. r. kaznjivo vsebino zaplenjene tiskovine kolikor le mogoče natančno zaznamovati. To terja razun že navedenih določil kazensko-pravdnega-reda posebno tudi § 37. tisk. zak. (sodišče spozna tudi lahko, da je za kaznjivo spoznana tiskovina po vsem obsegu ali pa deloma vničiti.). Če je tedaj izreklo dež. sodišče črez ves obseg zaplenjenega članka prepoved, akoravno razlogi te odločbe opravičujejo prepoved le onega člankovega dela, kateri ustanovi pregrešek po § 302. k. z., zakrivilo je najmanj nenatančnost glede utemeljenja svojega izreka in ni smelo opirati svoje razsodbe na ta postopek.

Ta do tedaj samo latentni pogrešek od dež. sodišča izrečene prepovedi daljnega razširjanja članka, imel bi bil takoj praktične nasledke, ko bi se bil po zavrženi pritožbi državnega pravdnštva vložil vgovor.

Ker je vgovorni postopek po svojej napravi le presoja prepovedne razsodbe po zaslišanji strank in ker je v tem postopku izključeno vsako razširjenje ali dopolnenje prepovedi, bila bi državnemu pravdnštvu pri vgovorni razpravi vzeta mogočnost, z uspehom poganjati se za to, da

ostane prepoved v veljavi tudi glede tistega člankovega odstavka, kateri vstanovi po njegovem mnenju hudodelstvo velike izdaje.

Pri vgovorni razpravi bilo bi se pokazalo, da razlogi razsodbe krijejo izrek dež. sodišča le v toliko, kolikor se gre za prepoved onega člankovega odstavka, kateri obsega pregrešek § 302. k. z.

Kakor se že naprej lahko vidi, bil bi vspeh vgovora ta, da obvelja izrečena prepoved le glede ravno omenjenega dela člankovega, da se pa ovrže glede drugega obsega članka s taistim odstavkom vred, kateri vstanovi po nazoru državnega pravdnštva hudodelstvo velike izdaje.

Do enakih nasledkov vodi tudi ozir na § 24. tisk. zakona.

Ko bi bilo uredništvo „Sl. N.“ glede na pravokrepno prepoved dež. sodišča in njegovo vtemeljitev te prepovedi ponatisnilo zaplenjeni članek, izpustivši tisti odstavek, kateri vstanovi pregrešek § 302. k. z. (to se je tudi zgodilo, vendar pa pred pravokrepnostjo izreka dež. sodišča), ne mogla bi se v tem ponatisu dobiti reprodukcija kaznjivega obsega tiskovine in taisti odstavki, ki ustanovijo po nazoru drž. pravdnštva veliko izdajo, bili bi se brez ovire razširjali, ne da bi bilo drž. pravdnštvo v stanju, o svojem nazoru provocirati razsodbo nadsodišča.

Tako bi bil sam na sebi nepravilen postopek dež. sodišča (ne-natančno omejevanje prepovedne razsodbe) pripravil drž. pravdnštvo ob pravico pritožbe, nad katere obstojem bi se nikakor dvomiti ne moglo, če bi se bil predlog drž. pravdnštva pravilno in jasno zavrnil v onem delu, katerega je dež. sodišče menilo zavrniti.

Dr. K.

Drobne vesti.

(Osobne vesti.) Imenovani so: sodnima pristavoma pri dež. sodišči v Trstu pristava okrajnih sodišč Napoleon Kümmerlin pl. Eichenau in Henrik Fraus.

Pristavoma okrajnih sodišč avskultanta Edvard Rode za Komen in Josip Zencovich za Poreč.

Premeščeni so pristavi: Karol Nedved iz Ormoža v Kozje, dr. Emanuel Bayer iz Kozjega v Ormož, dr. Ludvik Vipauc k okrajnemu sodišču Maribor d. b. D. ter je prideljen okrajnemu sodišču v Šoštanj, Alois Rothschedl od okrajnega sodišča Maribor d. b. D. k okrajnemu sodišču Maribor l. b. D.

V pokoj gre dež. sod. svetnik Alojz Pesarič v Celji.

Umril je dne 29. maja avskultant Franc Jakše v Novem mestu, dne 6. junija odvetnik dr. Ferdinand Pogazhnik na Dunaji.
